

Baròmetre de les finances ètiques 2009

El 2009 ha estat un any complicat per les finances. Tot i que algunes economies, fora de l'estat, presentaven alguns signes de recuperació la crisi financera continuava el seu curs. Així moltes empreses i particulars continuaven amb greus problemes per trobar finançament pels seus projectes.

Lluny d'aquesta tònica general, algunes entitats, les entitats financeres ètiques, continuaven en la seva línia de donar suport als projectes que presentaven un clar impacte social positiu. Com veurem, el volum de préstecs concedits per les entitats financeres ètiques ha continuat creixent de forma significativa durant el 2009.

Tot i la important quantitat de recursos destinats per molts governs a donar suport als bancs i caixes, la manca de finançament a projectes ha estat una tònica general, això ha fet créixer de forma considerable el nombre d'aturats i indirectament ha provocat una important reducció dels fons destinats a projectes socials.

Així doncs cada cop és més necessari donar suport a propostes alternatives que tinguin com a objectiu bàsic, precisament la lluita contra les desigualtats, la pobresa i la exclusió social, apostant per un món sostenible i curós amb el medi.

Àmbit i metodologia.

En el **Quadre 1**, on es resumeixen les diferents entitats financeres ètiques, ens hem continuat ajustant, exclusivament, a aquelles entitats que conformen el "nucli" de les finances ètiques. Entenem aquest "nucli" com el que comprèn totes les entitats amb una aposta clara i **única** per la promoció de projectes amb un clar impacte social i ambiental positiu i el respecte de tots o bona part dels principis que defineixen les finances ètiques. (podeu veure: http://www.fets.org/index.php?option=com_content&task=view&id=28&Itemid=63)

El fet de no considerar aquelles entitats que no executen la totalitat de les seves actuacions sota criteris financers ètics, suposa l'exclusió de la llista d'algunes entitats (un clar exemple és Colonya Caixa Pollença) que tot i fer una aposta clara i decidida pels projectes que promocionen els bancs ètics, no en representa la seva activitat exclusiva.

També incorporem en el Baròmetre 2009 un quadre amb informació referent a l'àmbit de les assegurances ètiques (**Quadre 5**) i, tot i que no és l'objecte central d'aquest baròmetre hi trobareu un altre quadre (**Quadre 4**) amb el detall dels fons ISR comercialitzats i gestionats a l'estat espanyol.

D'altra banda, no incorporem informació de les obres socials de les caixes d'estalvi, tal com varem dir en l'anterior edició del baròmetre. Això és degut a la confusió del sector en el període observat. Això és degut als nombrosos processos de fusió i a la publicació de la nova Llei d'òrgans rectora de les caixes d'estalvi (LORCA per les seves sigles en castellà) que comportarà la limitació de la participació dels representants públics en aquestes entitats, així com una molt probable privatització de les mateixes.

També aquest mateix any es va produir la desaparició de la Fundació Un Sol Mon, vinculada a la obra social de la Caixa de Catalunya.

Pel que fa a la metodologia us hem d'alertar d'un canvi en el càlcul de les quotes. Hem incorporat als càlculs realitzats, l'apartat d'administracions públiques de les sèries estadístiques del "Banco de España" (BdE). Així doncs, per calcular la quota, el numerador representa el volum gestionat pel total de entitats ètiques a l'estat i el denominador el total de OSR (Otros Sectores Residentes i AAPP(Administracions Públiques) de dipòsits o crèdits de residents a Espanya.

S'han utilitzat com a fonts d'informació per realitzar el càlcul els quadres "4.1 activo" i "4.2 pasivo" de les sèries estadístiques del BdE. (www.bde.es)

Com a font per a les dades de morositat també hem utilitzat el quadre 4.1 abans mencionat de les sèries estadístiques del BdE.

Fets rellevants 2009

- L'any 2009 va entrar en funcionament, per primer cop, a l'estat, un distintiu que identifica entitats del sector de les assegurances, ja siguin companyies d'assegurances o entitats distribuïdores (agents i/o corredories). Per a l'obtenció del distintiu, es valora la companyia en funció de la seva gestió en aspectes relacionats amb un comportament ètic de la organització, la responsabilitat social, la inversió socialment responsable, i altres paràmetres: mutualisme, transparència, vinculació a l'economia social, etc.
- Les tres entitats més actives del sistema financer ètic, Coop57, Fiare i Triodos, van continuar amb la seva aproximació al territori amb l'obertura de noves oficines i/o amb l'establiment d'acords amb Xarxes vinculades al territori.
- FIARE i TRIODOS van efectuar campanyes de recollida de capital. Triodos va realitzar la seva segona campanya de captació de certificats de dipòsit per accions a l'estat i Fiare encara manté oberta la seva campanya de captació social per a la constitució d'una futura cooperativa de crèdit,
- SpainSIF "Foro español de inversión socialmente responsable" es va constituir formalment el 10 de juny del 2009
- Comencen a donar els seus primers passos a l'estat nous instruments del que serà el sistema financer ètic de l'estat espanyol. Estem parlant, bàsicament, de societats de capital risc, o similars, com Sicoop (<http://www.icf.cat/ca/capital/sicoop>) o Creas (<http://creas.org.es/>) que inverteixen en el capital de projectes empresarials de l'economia social i/o que tenen com a prioritat la creació de valor social i medi ambiental. En la propera edició d'aquest baròmetre incorporarem informació sobre el negoci gestionat per aquestes entitats

Evolució volums, quotes i morositat

L'evolució del negoci gestionat per les entitats de finances ètiques ha continuat sent molt satisfactori, posant en evidència que cada cop més gent i institucions coneixen i confien en aquest tipus d'entitats.

Aquest negoci ha presentat un increment interanual del 49% pels dipòsits i del 41% pels

préstecs tal i com es pot veure en el **Quadre 2**. Si comparem les xifres del 2009 amb les del 2005 veiem que s'han multiplicat per més de 9 en el cas dels dipòsits i per més de 7 pels préstecs.

Per contra les xifres gestionades per tot el sistema financer presenten una evolució plana entre el 2008 i el 2009, sens dubte a causa de la diferent manera d'afrontar la crisi per unes i altres entitats. La banca tradicional ha posat el fre al finançament dels projectes i en canvi les entitats financeres ètiques estan fent un gran esforç per donar resposta als projectes empresarials (amb un clar impacte social, cultural i mediambiental) que necessiten finançament extern per tirar endavant.

Aquest esforç inversor s'està fent amb tot el rigor necessari en l'anàlisi del risc. Tal com es pot comprovar en el **Quadre 3**, l'evolució del rati de morositat de les principals entitats ètiques de l'estat. presenta una evolució millor que la del promig del sistema financer.

No obstant aquesta bona evolució dels volums de negoci gestionats, el camí per recórrer és molt llarg, com evidencien les quotes de penetració a l'estat, del 0,0201 % pels dipòsits i del 0,0210 % pels préstecs.

La crisi financera

Sembla evident que al 2009 hem viscut en un context de recessió econòmica global i amb una clara influència per la crisi de valors dels principals actors de l'actual sistema econòmic. Això, també va comportar l'agudització dels dèficits socials i mediambientals ja existents.

L'agressiva dinàmica de les institucions financeres i l'escassa o nul·la supervisió pública, ha generat un marc especulatiu que, en esclatar, ha provocat una situació que, lluny de perjudicar a aquells que la varen causar, ha afectat de ple a les persones i institucions més indefenses.

Tanmateix, els països del Sud no van haver d'esperar a l'esclat de la bombolla immobiliària o a la fallida de Lehman Brothers per patir, en primera persona, els efectes de l'especulació financera. Només cal recordar la crisi alimentària de finals de 2007 i principis de 2008 provocada, en bona part, per les inversions especulatives en els mercats de matèries primeres.

Lluny d'aquestes polítiques especulatives, les entitats financeres ètiques han rebut l'impacte de la crisi financera de forma diferent. Al no tenir actius contaminats entre les seves inversions es van mantenir al marge de la primera onada de la crisi, però no en una segona fase. L'escenari amb uns tipus d'interès molt baixos, l'impacte de la crisi als seus clients, així com les agressives campanyes de captació d'estalvi per part de bancs i caixes tradicionals, han afectat negativament les entitats financeres ètiques.